

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Dingle – město duchů?

Vendula Ženíšková

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra antropologie

Studijní program Antropologie

Studijní obor Sociální a kulturní antropologie

Bakalářská práce

Dingle – město duchů?

Vendula Ženíšková

Vedoucí práce:

Mgr. Tomáš Hirt Ph.D.

Katedra antropologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2014 .....

Obsah

1 ÚVOD	6
2 TEORETICKÁ ČÁST	8
2.1 Migrace	8
2.1.1. Teorie migrací	9
2.2 Integrace	13
2.2.1 Integrační modely	14
2.3 Multikulturní společnost	16
3 PRAKTICKÁ ČÁST, TERÉNNÍ VÝZKUM	19
3.1 Dingle	19
3.2 Příčiny vedoucí k migraci	22
3.3 Jazyk/y každodenní komunikace	24
3.4 Sociální vztahy a vazby	26
3.4.1 Sociální vztahy a vazby mezi českými imigranty	26
3.4.2 Sociální vztahy a vazby mezi českými imigranty a Iry	28
3.4.3 Sociální vztahy a vazby mezi českými imigranty, jejich rodinami a přáteli z České republiky	31
3.5 Kulturní rozdíly	32
3.5.1 Náboženství	32
3.5.2 Rodinné oslavy a jiné obřadnosti a svátky	34
4 ZÁVĚR	38
5 PŘÍLOHY	41
6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	42

7 CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ	44
-----------------------------------	-----------

1 ÚVOD

Sociální a kulturní antropologie se zabývá mnoha tématy, já si pro svoji práci zvolila zpracování tématu českých imigrantů v Dinglu. Zabývala jsem se důvody, které přiměly české obyvatele k odchodu ze země, procesem integrace, sociálními vztahy a vazbami a nakonec kulturními rozdíly českých imigrantů a Irů žijících v Dinglu.

Úvodem bych chtěla upřesnit význam slov integrace a asimilace. Obojí znamená začlenění jedince či skupiny do většinové společnosti, avšak s tím rozdílem, že integrace je oboustranný proces. Přistěhovalci v tomto případě sami usilují o začlenění, ale to se daří pouze v případě, že většinová společnost jeho integraci neodmítá. Projevem pozitivního postavení majority k začleňování imigrantů, je akceptování jeho odlišností (ať už se jedná o barvu pleti, náboženství nebo cokoliv jiného). Dalším důležitým rozdílem je, že při integraci nedochází ke ztrátě vlastní identity, právě díky akceptování všech rozdílností. Proces asimilace je naopak jednostranný, plyne buď ze svobodné vůle jedince či skupiny nebo může být i nedobrovolný (v případě použití státní moci). Výsledkem asimilace je naprosté přizpůsobení a převzetí veškerých hodnot většinové společnosti, přičemž zároveň dojde ke ztrátě vlastní národnostní nebo kulturní identity.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část, a to z toho důvodu, že v první části představuji teoretické názory a myšlenky týkající se migrace a integrace obecně, ze kterých následně vycházím. Jednu kapitolu věnuji i teoretickému politickému pohledu na zacházení s imigranty, zvaný multikulturalismus. A ačkoliv dle něj nelze interpretovat sdílené vzorce jednání české imigrační skupiny, jsem přesvědčena, že je na místě tento koncept zmínit. Chci jím ukázat, že dnešní politiky se sice zabývají problémy plynoucími ze společného soužití více etnických, náboženských či kulturně odlišných skupin vedle sebe, ale již se nesnaží o odstranění této situace, nýbrž ji přijaly a vytváří teorie o způsobech přístupu k menšinám, který by napomáhal jejich koexistenci s majoritní společností, popřípadě i s jinou menšinou. V praktické části se věnuji

pouze situaci v Dingu a na základě zúčastněného pozorování, obohaceného rozhovory, potvrzují a zároveň vyvracím teoretické přístupy k migracím a integracím, které při mém výzkumu tvořili rámec pohledu. Následně popisují změnu komunikačního jazyka, která je dle mého názoru nezbytná pro udržení se na trhu práce v zahraničí. Další kapitola je věnována sociálním vztahům a vazbám, které jsem rozdělila do tří podkapitol. Zajímá mě, na jakých principech je založeno fungování skupiny imigrantů samotné, skupiny imigrantů a irských obyvatel a jaké jsou vztahy a vazby mezi imigranty a jejich rodinami a známými v České republice. Domnívám se totiž, že od těchto všech vazeb je odvozen celý proces opakující se migrace, probíhající integrace, případně asimilace a také nekonfliktní nebo konfliktní soužití všech přítomných obyvatel. V tomto kontextu se samostatně zabývám náboženstvím, protože to by mohlo mezi Čechy a Iry vyvolávat sociální napětí, i přesto, že by se tyto dvě etnické skupiny v jiných ohledech plně tolerovaly. V závěru práce jsem se věnovala rodinným slavnostem, obřadnostem a státním svátkům.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Migrace

Pojem migrace je odvozen od latinského slova *migratio*, které znamená *stěhování, přestěhování se* [Henig 2007: 2]. Ve vědním diskurzu znamená migrace studium pohybu lidí, který může být dočasný, trvalý, nucený či dobrovolný [Henig 2007: 4], přičemž v této práci budu za migraci považovat pouze pohyby za hranice jednotlivých států. Pojmem migrace označuji přesun jako takový, a výrazy emigrace a imigrace jsou nahlíženy ze strany domácí země migranta. Dále také budu na přesuny lidí nahlížet jako na fenomén, který se rozvíjel společně s rozvojem moderní společnosti. Za první přesídlování lze označit stěhování lidí z venkova do měst, následují emigrace z Evropy za oceán, které umocňuje druhá světová válka, na něž navazují poválečné přesuny. Poté se migrace zvyšuje kvůli dekolonizaci a koncem 20. století nastává největší rozmach, který zaznamenává migraci v celosvětovém měřítku. Tento nárůst koncem 80. let způsobil politický zájem o mezinárodní migrace a začínaly být tvořeny teorie, jež mají tyto masivní přesuny vysvětlit [Nešpor 2007 in Nešporová 2007: 8; 16-17].

Současné migrační proudy mohou být vysvětlovány v kontextu rozdělení světa na rozvinutý a rozvíjející se. „...politické svobody, stabilita, prosperující ekonomiky, vysoký životní standard ... ale i neustálá přirozená touha a snaha člověka získávat, poznávat nové, objevovat nepoznané atd. významně přispívají ke spuštění a trvání mezinárodních migračních pohybů.“ [EUROPEUM 2010: online]. Dále také k většímu a častějšímu pohybu osob přispívají dostupnější způsoby komunikace, dopravy a jednodušší přesun financí [Stojanov 2011 in Brázová et al. 2011: 9]. Vzhledem k tomu, že má práce není zaměřena pouze na migraci, popíši jen vzniklé teorie a detailním popisem procesu přesunu obyvatelstva se nebudu zabývat.

2.1.1 Teorie migrací

Rozdílné přístupy politik států zapříčinily, že vznikl soubor teorií o migraci, místo jednotné formulace. K odlišným závěrům dochází i přesto, že se všechny teorie zabývají stejnou otázkou – Proč lidé migrují? [Stojanov 2011 in Brázová et al. 2011: 10-11]. V této kapitole se pokusím vysvětlit a přiblížit nejcitovanější teorie, přičemž v kapitole 3.2 (Příčiny vedoucí k migraci) potvrdím některé modely a jejich kombinování. Nápomocnou literaturou k tomuto tématu je práce Davida Heniga (Přehledové studie – Migrace; 2007/9), dále Michala Tošnera (in Hirt et al. Vybrané kapitoly z aplikované a sociální antropologie; 2012: 302-303) a Roberta Stojanova (in Brázová et al. Migrace a rozvoj. Rozvojový potenciál mezinárodní migrace; 2011: 18-31).

Push-pull teorie: vznikla v 60. letech 20. století a je založena na pull faktorech (takové, které migranta lákají do cílové země) a push faktorech (takové, které migranta vypuzují z domácí země); například negativními důvody vypuzující člověka z domovského státu mohou být nízké platy, vysoká nezaměstnanost, zaostalost, diskriminace či válka a pozitivními důvody přitahující člověka do jiné země mohou být atraktivnější a lépe placená pracovní místa, prosperita, větší rozvinutost dané země či sjednocení rodiny nebo kulturní blízkost; přesto, že se jedná o teorii, která nedokáže vysvětlit, proč se někteří lidé ze stejné oblasti rozhodnout migrovat a jiní nikoliv, stala se základem pro neoklasické migrační teorie

Neoklasická ekonomická migrační teorie: zaměřuje se především na rozdíly ve mzdách jednotlivých zemí, pokud je za stejnou práci v jiné zemi lepší výdělek než v zemi domácí, dochází k migracím; rozhodnutí migrovat plyne z individuálního rozhodnutí jedince založeného na snaze maximalizovat svůj zisk; tato teorie tedy tvrdí, že pokud by došlo k rovnováze pracovního ohodnocení především v rozvinutých státech (ty jsou pro emigranty hlavními cílovými zeměmi), migrace by se snížila; ani tomuto modelu se nepodařilo

vysvětlit, proč ze stejné oblasti nebo z několika zemí podobné struktury někteří migrují a jiní ne

Nová ekonomie pracovní migrace neboli NELM (z angl. New Economics of Labour Migration): vychází z neoklasické teorie, ale jedinec zde nerozhoduje pouze sám za sebe, ale za větší sociální jednotku (rodina či domácnost), která se však na rozhodování také podílí, rozhodování spočívá hlavně v otázkách zisků a ztrát spojených s migrací; dojde-li k migraci, jedná se o akt, který vychází ze snahy minimalizovat chudobu, z něhož následně vyplývá akt remitence (výdělek z hostitelské země posílá emigrant své sociální jednotce do domácí země); NELM je ve výsledku jakási životní strategie sociální jednotky založena na remitenci

Teorie segmentovaného (duálního) pracovního trhu: tato teorie je založena na trvalé zahraniční poptávce po pracovní síle, která vzniká kvůli neobsazenosti pracovních míst, jež jsou pro místní obyvatele neatraktivní, protože leží nízko na žebříčku sociální hierarchie; model segmentovaného trhu pomáhá vysvětlit nerovnoměrnost zaměstnanosti a nezaměstnanosti v jednotlivých cílových zemích migrantů; obecně však nevysvětluje příčiny migrace, nýbrž popisuje a zdůrazňuje hlavní faktor přítomný při migraci, kterou vnímá „... jako přirozený důsledek ekonomické globalizace a liberalizace mezinárodního obchodu.“ [Stojanov 2011 in Brázová et al. 2011: 21]; zahraniční poptávka po pracovních emigrantech, ale není pro migrační toky primárně stěžejní, tudíž i tato teorie vysvětluje pouze dílčí část důvodů migrace

Teorie světového systému: vychází z Wallersteinovi teorie světového systému, který svět rozděluje na jádra a periferie (okrajové oblasti); neustálé změny na pracovním trhu (především jeho rozšiřování) vedou ke zvýšené poptávce cílových zemí po zahraniční pracovní síle, čímž zároveň přispívají ke ztrátě zaměstnání v periferních oblastech (podnikatelé na periferiích kvůli

velkým jádrovým společnostem krachují), což zapříčiňuje migraci do center; migraci chápe jako negativní důsledek globálních ekonomických procesů

Teorie kumulativní příčinnosti a institucionalismus: pojem kumulativní zde označuje *zvyšující* se příčiny migrace, které vznikají z individuální nutnosti migrovat, k níž vede vidina zajištění lepší životní úrovně a také získání vyššího sociálního statusu uvnitř společnosti v domácí zemi; dochází k vytváření migračních kultur, jejichž členové vidí svoji budoucnost pouze v emigraci; z této teorie zároveň vychází tvrzení, že rozvojové země, místo rozvoje naopak více zaostávají, mluví se o tzv. odlivu mozků (z angl. brain drain); institucionalismem je myšlen vznik nových institucí v rámci zesilujících se migrací, tyto instituce ať už vládní, nevládní, dobrovolnické či neziskové se zaměřují na jednotlivé aspekty doprovázející migraci, například kontrola migračních proudů, integrační politiky státu, legální a nelegální pohyb populace apod.

Teorie klientelistické politiky: je založena na zvyšující se poptávce rozvinutých zemí po zahraniční levné pracovní síle, a to z důvodu menších nákladů, které jim levná pracovní síla zajistí; dle této teorie by v praxi docházelo k podporování ilegální migrace, a také by mohlo dojít i k porušování lidských práv a svobod (imigranti jsou totiž tvořeny převážně uprchlíky, kteří jsou vděční za jakékoliv pracovní místo mimo svoji domovskou zemi); na základě těchto ekonomicky výhodných politik zaměstnavatelů se zvyšují negativní ohlasy ze strany majoritní společnosti, která nesouhlasí s přísunem ilegálních imigrantů, na to však není brán zřetel a dochází ke konfliktům mezi obyvateli dané lokality

Teorie migračních sítí a transnacionálního sociálního prostoru: Szaba Szaló ve svém svazku *Transnacionální migrace* popisuje, že tento koncept se začal v migračních studiích objevovat počátkem

90. let 20. století především ve Spojených státech a Velké Británii, kde antropologové zjistili, že imigranti při svém přesunu neopustili od sociálních vazeb ve své domovské zemi, ba naopak, tyto vazby stále existovaly, a proto se začalo hovořit o transnacionálních sociálních prostorech, které se utvářejí při překročení hranic států a nepřetržitému udržování sociální vazeb v domácí zemi, těmto migracím se pak říká transnacionální migrace; studiu migrací dávají nový úhel pohledu, věnují pozornost nejen procesu začleňování imigranta v cílových zemích, ale hlavně se zaměřují na to, jak jsou utvářeny a zachovávány přes-hraniční sociální vazby, díky nimž mohou migranti budovat a udržovat dva domovy současně, a právě tato souběžnost je stěžejní pro teorie migračních sítí a transnacionálního sociálního prostoru; transmigranti („Přistěhovalci, jejichž každodenní zkušenost a životní svět překračují hranice národních států a jejichž rodinné, příbuzenské, náboženské, politické, ekonomické vztahy a praktiky se reprodukuje přes tyto národně-státní hranice.“ [Basch et al. 1994 in Szaló 2007: 58]) se často identifikují s více národními státy či komunitami

„Transnacionální migrace se stala centrálním pojmem teorií, podle kterých je novým trendem soudobých procesů migrace vznik transnacionálních sociálních polí propojující původní a nová místa pobytu přistěhovalců.“ [Szaló 2007: 7]. Zatímco jiné teorie se zabývají důvody vedoucí k migraci, tato se zaměřuje na otázku - Jak migrace probíhá a udržuje se [Stojanov 2011 in Brázová et al. 2011: 30]. V současné odborné diskuzi o migračních procesech bylo právě opuštěno od původního ekonomického pohledu, na kterém jsou založeny výše zmíněné teorie migrace. Na migranta bylo nahlíženo jako na samostatnou jednotku snažící se zvýšit svoji životní úroveň. V transnacionální teorii jsou, ale zvažovány sociální faktory, které migraci nezanedbatelně ovlivňují.

Vedle teorií (výkladů) je potřeba i typologizace migrací, abychom mohli jasněji porozumět tomu, co studujeme. David Henig ve své

přehledové studii o migraci uvádí obecnou typologii dle tří kritérií (hledisek nahlížení na akt migrace). Toto rozdělení pro mne bude výchozí a jedná se za prvé o kritérium lokalizace, ve kterém je obsažena migrace mezinárodní a interní, za druhé o kritérium příčiny obsahující dobrovolný a nedobrovolný přesun a za třetí o kritérium časovosti, do kterého spadá permanentní nebo dočasná migrace.

O mezinárodní migraci hovoříme, dojde-li k přesunu mezi státy. Je možné ji dále rozdělit na migraci kontinentální a mezikontinentální. O interní migraci se jedná v případě přesunu uvnitř jednoho státu. Dobrovolná migrace spočívá ve vědomém a svobodném rozhodnutí migranta, zejména se jedná o migrace pracovní, studijní nebo za účelem sjednocení rodin. Nedobrovolná migrace se zakládá především na důvodech politických, náboženských, environmentálních apod., které jedince donutí co nejdříve opustit své místo pobytu. V horším případě jsou lidé ze svých domovů doslova vyhnáni (masové politické přesuny obyvatelstva, občanské války apod.). Za permanentní migrace považujeme takové, kdy migrant odejde ze své země nebo regionu natrvalo. Dočasná migrace je založena na krátkodobém nebo i dlouhodobém pobytu mimo svoji domácí zem nebo region, ale po uplynutí dané doby se migrant vrátí zpět. Takovýto přesun se posléze většinou opakuje, zejména jedná-li o migrace pracovní či studijní. Toto tvrzení potvrdím níže na základě mého terénního výzkumu.

2.2 Integrace

Migrační toky vyvolaly v cílových zemích migrantů zájem nejen o teorie a typologie, ale i migrační kontroly a integrační politiky. Hostitelské země chápou integraci jako včlenění cizinců do již existující společenské struktury. Nikde, ale není přesně psáno, jak takové včlenění má vypadat [Uherek 2003: 3]. O integraci cizinců se starají specifické instituce (poradny pro integraci, jazykové kurzy pro přistěhovalce, různé neziskové organizace a v neposlední řadě také škola, zejména základní). Celý proces nezáleží jenom činnosti institucí, ale také na osobní snaze

imigranta. V tom ovšem bývá někdy problém, protože někteří imigranti se snaží o zachování si alespoň nějakého znaku ze své domácí země (víru, jazyk, prvky kultury, apod.), který jim slouží jako sebeidentifikační zdroj [Nešpor 2007 in Nešporová 2007: 17-18]. To však hostitelská země může vnímat, jako protiintegrační snahy a netoleranci ze strany imigrantů, z čehož dále vyplývá sociální napětí [Nešpor 2007 in Nešporová 2007: 17-18]. Integrace je složitý oboustranný proces, který má zajistit bezkonfliktní soužití dvou a více rozdílných společností.

2.2.1 Integrační modely

Státy k imigrantům přistupují různě a mají své rozdílné integrační politiky, které mohou být odvozeny z historického kontextu a také z definice konceptu národa [Uherek 2005 in Hirt, Jakoubek 2005: 267]. Například v Německu lze státní občanství získat až při dlouhodobém pobytu integrovaných osob, zatímco ve Francii je získání občanství „...chápano jako nástroj k integraci do národního celku.“ [Uherek 2005 in Hirt, Jakoubek 2005: 267]. Lze odvodit tři základní modely přístupů k imigrantům. Jedná se o model asimilační, pracovní migrační nebo také diskriminační a multikulturální (též pluralitní). Popis těchto modelů jsem čerpala z článku Evropa a proces mezinárodní migrace uvedeném online na stránkách www.europeum.org, dále z práce *Migrace a formy soužití v cílových prostorech* od Zdeňka Uhereka obsažené ve sborníku *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit* z roku 2005 a dalším zdrojem byla kapitola od Zdeňka Nešpora s názvem *Současné mezinárodní migrace a jejich studium*, publikované v práci Olgy Nešporové *Rodiny přistěhovalců I.* z roku 2007.

Asimilační model: principem tohoto modelu je splynutí přistěhovalců s majoritní společností; jedná se o jednostranný proces adaptace; na základě rychlého získání občanství (nástroj integrace) a tedy i práv a povinností hostitelské země se předpokládá, že imigrant upustí od svého mateřského jazyka a specifických kulturních a sociálních prvků

Reprezentantem asimilační politiky je především Francie. Model fungoval u první generace imigrantů, ale druhou generaci už se nedařilo začlenit do sociálních a ekonomických struktur. Imigrantů stále přibývalo a na okrajích měst se začala vytvářet ghetta, v nichž žili přistěhovalci, kteří si nedokázali najít práci a tak se uzavírali do vlastních skupin. Francie se snažila o zánik těchto ghetta a zapojení imigrantů do systému. Zde se však u druhé generace imigrantů objevil problém náboženství. Tato druhá generace se nebyla schopna identifikovat s francouzskou kulturou a z vlastní kultury byla vykořeněna. Načež se začala uchýlovat k ideologii, že řešením je islám. Francouzská vláda, ale na základě snahy a přesvědčení o spravedlivé mezináboženské toleranci, roku 2004 zakázala veřejné nošení náboženských symbolů ve státních školách. To však muslimské obyvatelstvo vedlo k domněnkám o nadřazenosti západního křesťanství a paradoxně netoleranci rozdílného vyznání ze strany Francie a odmítali nenosit symboly své víry, čímž došlo k napětí mezi oběma stranami a asimilační politika v tomto konkrétním případě selhala. Nechci zde tvrdit, že tento model je neúspěšný, jen se snažím ukázat i možný negativní dopad.

Pracovně migrační (diskriminační) model: spočívá v předpokladu, že migrant přichází do cizí země pouze na dočasnou dobu a po jejím uplynutí se vrátí do své domácí země; tento předpoklad hraje velkou roli i při způsobu přístupu k cizincům; těm je umožněn vstup pouze do jedné společenské sféry (např. trh práce) a ostatní oblasti jsou pro imigranty uzavřeny (např. získání občanství, účast v politice, apod.); to by se dalo vnímat jako jistou míru diskriminace; takováto politika státu migranty značně odrazuje, zároveň však přitahuje ty, kteří si chtějí přivydělat a zlepšit finanční situaci (ať už svoji vlastní či celé sociální jednotky – rodina, apod.), aniž by museli podstupovat jakékoli integrační kroky

Tento přístup praktikuje hlavně Německo, Švýcarsko a Rakousko. Nutno podotknout, že v zemích s tímto přístupem je s migranty na pracovním trhu zacházeno jako s těmi druhými a podřadnými, což se projevuje v obsazování pracovních míst. Imigranti zastávají podřadné

pozice a často tato místa vyžadující značnou fyzickou námahu, dle níž nejsou dostatečně ohodnoceni. I přesto jsou mzdy na těchto pozicích na lepší úrovni než mzdy v domácí zemi, čehož si jsou hostitelské země vědomy, a proto dochází k neustálé nabídce a poptávce.

Multikulturální (pluralitní) model: je založen na koexistenci dvou a více skupin lidí; imigranti dostanou veškerá práva, kterými disponuje majoritní společnost, což samozřejmě vyžaduje jistou míru adaptace, ale zároveň si mohou zachovat původní jazyk a kulturní a společenské prvky své původní identity

Integrační politika tohoto typu se uplatňuje hlavně v Holandsku a Švédsku. Avšak i tento zdánlivě nejvstřícnější model má svá negativa, protože může vést k jisté etnické uzavřenosti.

2.3 Multikulturní společnost

S přeshraničním pohybem lidí je samozřejmě spojeno setkávání odlišných kultur a jiných jazyků, což má za následek vznik integračních procesů a snah o společné soužití. Ne vždy je nutná integrace úplná nebo také ne vždy je její proces úspěšný. Tak jako tak je na místě zabývat se tzv. multikulturní společností. Nejprve se pokusím přiblížit vývoj a význam slova multikulturalismus a jeho různá pojetí.

Multikulturalismus jakožto koncept se začal objevovat v druhé polovině 60. let 20. století ve Spojených státech a to v souvislosti s tzv. etnorevitalizačním hnutím. Tato hnutí měla za cíl dosáhnout „...politického uznání a svébytnosti různých „skupin“ či „komunit“ odvolávajících se na společný „etnický původ“...“ [Hirt 2005: 14]. Představiteli byla třetí a čtvrtá generace imigrantů. Docházelo totiž k znevýhodňování lidí, kteří nepatřili do kategorie „WASP“ (z angl. White Anglo Saxon Protestant) neboli běloch-muž-protestant-původem Anglosas. Navíc se v tomto období Spojené státy zaměřovali na asimilační integrační politiku, která se vyznačovala tzv. „melting pot“ („tavícím kotlíkem“) spočívající v představě roztavení a následného

spojení všech kultur v jednu jedinou. Tento přístup samozřejmě představitelé etnorevitalizačního hnutí zcela odmítali, protože právě naopak chtěli dosáhnout zachování prvků všech kultur a získání rovnoprávnosti etnických skupin. Koncem 60. let došlo k nové metafoře společnosti a to „salad bowl“ („salátová mísa“), která spočívala v tom, že jednotlivé přísady (etnické skupiny) tvoří dohromady jedinečný pokrm (společnost), mající svoji specifickou chuť a formu. Vzniká tedy koncept multikulturalismu, který tuto představu zastřešuje jak ve sféře politické tak i akademické. Poté se multikulturalismus začíná objevovat i v ostatních státech, přičemž dochází ke specifickému rozvoji odvozeného od konkrétních podmínek a historických souvislostí [Hirt 2005: 14-15]. Můžeme pak říci, že koncept multikulturalismu je fenoménem moderní doby a pro funkčnost společnosti, v níž vedle sebe koexistují různé kultury (multikulturní společnost), je důležité se jím zabývat.

Jednoznačnou definici se prozatím nepodařilo určit, ale z této spleti myšlenek, názorů a postojů lze s jistotou říci, že „...použití tohoto výrazu se 1) vždy pojí s představou, že soudobé moderní společnosti jsou protkány kulturními diferencemi, které oddělují různé *skupiny* obyvatel, přičemž 2) tyto skupiny jsou zpravidla chápány na základě přinejmenším jedné z následujících kategorií: kultura, rasa, etnicita, identita, náboženství, socio-ekonomická třída, gender (pohlavní příslušnost), sexuální orientace a nebo tělesná (či duševní) handicapovanost, a 3) slovo multikulturalismus vždy implikuje přesvědčení, že tyto *skupiny* si nejsou navzájem rovny stran přístupu k ekonomickým, politickým a symbolickým zdrojům distribuovaných jak v rámci jednotlivých státních útvarů tak na poli globální společenské situace.“ [Hirt 2008 in Šubrt 2008: 294]. A dále také můžeme říci, že existují čtyři obecné přístupy k multikulturalismu, které jsou uvedeny v publikaci *Soudobá sociologie III.* v kapitole *Multikulturalismu: uzavřená kapitola nebo aktuální politická vize?* (str. 294 – 295). Jedná se buď o typ společenské situace, přístup

interdisciplinární vědecký, politickou vizi, cíl či požadavek nebo o soubor praktických či edukativních strategií a postupů.

1) Typ společenské situace – multikulturalismus je zde vnímán jako společenská danost vycházející ze společného soužití odlišných (etnicky, rasově, apod.) skupin a v této souvislosti se také mluví o multikulturní společnosti

2) Interdisciplinární vědecký přístup – tento přístup se snaží o popis společenské situace z pozic různých humanitních a společenských věd a v tomto spojení hovoříme o teoriích multikulturalismu

3) Politická vize, cíl či požadavek – v tomto pojetí jde o vzájemné uznání a respekt odlišných skupin jak na úrovni skupin, tak i na úrovni jednotlivců, čemuž má napomáhat politika státu; mluvíme o politice identit, ale též o politice diference

4) Soubor praktických či edukativních strategií a postupů – díky těmto strategiím a postupům lze dosáhnout politických cílů uvedených v předešlém přístupu a jedná se o konkrétní politické či vzdělávací nástroje, které označujeme jako multikulturní politiku, integrační politiku nebo také multikulturní výchovu

3. TEORETICKÁ ČÁST, TERÉNNÍ VÝZKUM

Tato část bude založena převážně na informacích získaných z oficiálních i neoficiálních rozhovorů s českými imigranty a irskými občany (jedná se o Iry ve věku 20-30 let). Pokusím se ukázat na jakých principech je založeno fungování těchto dvou skupin nejen vedle sebe, ale i fungování skupiny Čechů samotných.

3.1 Dingle

Nyní bych vám představila místo mého terénního výzkumu, který se uskutečnil na západním pobřeží Irské republiky, a to v období od 28. května 2013 do 28. ledna 2014, přičemž od 28. října 2013 do 18. prosince 2013 jsem se nacházela v České republice kvůli absolvování zimního semestru.

Město Dingle (z našeho pohledu by se jednalo o vesnici, rozloha cca 3km²) se nachází v regionu Kerry a čítá 1965 obyvatel (sčítání obyvatel z roku 2006), z čehož 1345 obyvatel jsou Irové a zbytek imigranti různých národností [Central Statistics Office: online], převážně se jedná o Litevce, Angličany, Poláky a ve sčítání obyvatel z roku 2012 se poprvé objevuje i menšina Čechů. Toto sčítání však ještě není k dispozici, informaci mi sdělil pracovník úřadu pro správu města Dingle. Pro představu přikládám dvě mapy, první ukazuje umístění Dinglu vzhledem k rozloze celého Irska (viz Přílohy - Obrázek 1) a druhý je detailnější pohled na město samotné (Obrázek 2).

A jak se cca 50 až 100 Čechů dozvědělo o tomto malém městě na pobřeží Irska? Odpověď na tuto otázku se pokusím ilustrovat na základě příběhů „těch prvních“. Pod tímto slovním spojením jsou myšleni čeští imigranti, kteří do Dinglu přijeli v letech 2003 – 2006. Jména, která budu používat, jsou smyšlená, protože jsem všem slíbila anonymitu. Následující dva odstavce budou mít povahu vyprávění.

Město Dingle nebylo pro „první“ imigranty plánovanou cílovou destinací, příjezd a usazení se tam bylo věcí náhody. Z rozhovorů jsem

se dozvěděla, že úplně první Čech, z nynější české skupiny, byl z Plzně (dále jen Ondřej), který jel v roce 2002 do Španělska, kde se naučil anglicky. Po ročním pobytu ve Španělsku se rozhodl cestovat do Irsku. Při návštěvě města Dingle potřeboval vydělat trochu peněz a doplnit potřebné zásoby pro další cestu a tak se rozhodl na pár měsíců zůstat, těchto pár měsíců trvá dodnes. Jak přesně dorazil do Dinglu, jsem se od něj nedozvěděla, protože nám nikdy nevyšel společný čas na uskutečnění rozhovoru, ale od ostatních jsem dostala informaci, že Ondřej po Irsku cestoval stopem. V témže roce na podzim přiletěl za prací a kamarádem do Galway (cca 250 km od Dinglu) Čech jménem Šimon (také zůstal v Dinglu dodnes), který se přes Čecha Václava (jež byl na západě Irsku o tři měsíce dříve než Šimon) seznámil s Ondřejem, který jel navštívit Václava a zjistil, že v Dinglu lze získat PPS Number (Personal Public Service Number) a tak se přestěhoval. Problém v Irské republice ohledně získání práce byl, za prvé, že Česká republika v té době ještě nebyla v Evropské unii, takže imigranti tam byli tzv. na černo a tím pádem bylo získání práce mnohem složitější. A za druhé, že v Irsku bylo možné být zaměstnán jedině s PPS Number. I dnes stále není možné získat pracovní místo bez tohoto čísla. Paradox však byl, že toto osobní číslo vydal úřad jedině v případě, že žadající doložil potvrzení o svém zaměstnání. Imigranti se nacházeli v bludném kruhu, který jim pomohl vyřešit právě Dingle. Na jihozápadním pobřeží Irsku bylo Dingle jediné město, které vydalo PPS Number bez doložení potvrzení od zaměstnavatele. Nutností bylo jen potvrzení o bydlení (např. fakturou za elektřinu, kde bylo uvedeno jméno žadatele) a ohledně pracovní pozice stačilo, když žadající řekl „Pracuji tam a tam.“, nikdo pravdivost výpovědi neověřoval a PPS Number bylo vydáno. Dále se v tomto roce dvacetiletá studentka z Třince (Ester) rozhodla využít služeb cestovní agentury, která jí zajistila práci v místě pro ni neznámém, v Dinglu (opět zůstala až dodnes). Avšak s Ondřejem, Václavem a Šimonem se seznámila až po třech letech, což je neuvěřitelné, když si připomeneme 1965 obyvatel na rozloze 3 km².

V roce 2003 se tedy v Dinglu nezávisle na sobě sešli čtyři Češi. Roku 2004 za Ondřejem přijel jeho bratr (Ondřej mladší), který se usadil přibližně na 6 let. Téhož roku přijel stopem Tadeáš, který prý jel jen tak a bylo mu jedno kam, ale od ostatních Čechů jsem zjistila, že z Dinglu znal jednu Češku, je tedy pravděpodobné, že to ona mu poradila, aby přicestoval. Tadeáš zde také žije dodnes. Dále nezávisle na sobě „přivandrovali“ dva kluci z Chudenic, kteří se sice zdrželi pouze rok, ale po návratu do Čech jeden z nich (Karel) začal chodit do školy, kde byl ve třídě s bratrem (Otto) mé kamarádky (Jana). Karel Ottovi vyprávěl o Dinglu a ten ho po finanční stránce (možnost vydělat si mnohem více peněz než v ČR) natolik zaujal, že po škole v roce 2005 odjeli za prací společně. Otto od té doby zůstal natrvalo.

Na tomto hrubém přehledu jsem chtěla ukázat, jak se během dvou let nezávisle na sobě sešli v malé vesničce na západním pobřeží Irska Plzeňané (Ondřej), Domažličané (Otto), Klatované (Karel), Zlíňané (Šimon), Třinčané (Ester) a Dobruščané (Tadeáš), kteří jsou ostatními Čechy považovány za zakládající členy vzniklé a stále vznikající, jak oni sami říkají „jedné velké rodiny“. Poté už další migranti přijížděli za svými přáteli, až jednoho léta bylo v Dinglu 60 Čechů (informace z rozhovoru s Ottem). Já osobně napočítala v době mého výzkumu okolo 43 českých imigrantů. K přesným datům jsem se nedostala, protože na úřadě, kde se musí každý evidovat, aby získal PPS Number, o němž jsem se zmiňovala výše, zřizuje větší region. Počet udělených PPS Number odpovídá počtu imigrantů. Problémem však je, že jakmile se toto číslo vydá, už se nikam nezapisuje, zda migrant pracuje, jak dlouho, kdy přijel, kdy odjel apod. Žádná bližší data nelze sehnat. Obrátila jsem se tedy na místní úřad, kde evidují statistiky sčítání obyvatel, podle kterých lze zjistit kolik imigrantů a jaké národnosti v daném roce žije v Dinglu, protože do formuláře se vyplňuje aktuální místo pobytu nikoliv trvalé bydliště. K mé smůle první sčítání, kterého se Češi zúčastnili, ještě nebylo k dispozici. Musela jsem Čechy spočítat sama s pomocí ostatních imigrantů.

Dingle – město duchů? Vzhledem k počtu imigrantů a místních obyvatel se zdá, že je toto malé město velmi rušné. Tak se však děje pouze v období pracovní sezóny (17. 3. – první říjnový víkend). Sedm měsíců v roce jsou ulice, restaurace, „puby“, přístav a pláže plné lidí, kteří zde pracují nebo se přijeli podívat na krásu tamní přírody či delfína Fungieho (Fungie se stal turistickou atrakcí, žije ve volné přírodě, ale vypluje-li loď z přístavu, delfín ihned připlave a skáče ve vlnách, které loď vytváří, viz na <http://www.dingledolphin.com/>). Ze zbylých pěti měsíců je od druhé poloviny listopadu do první poloviny února město prázdné. Pracovní imigranti odjedou za svými rodinami do domácí země, turisté již žádní nejezdí a většina místních rodin odjíždí s dětmi na dlouhé dovolené (ať už do teplých přímořských letovisek nebo za příbuznými a známými v Irsku). Dingle je rázem opuštěné město. Z 52 pohostinství je otevřen pouze jeden „pub“ a jedna restaurace, kde se schází místní nejstarší obyvatelstvo města (přibližně 30 – 40 lidí). Imigranti, kteří zůstávají, jsou převážně ve svých domovech. Do práce v tomto období nikdo nechodí, kromě zaměstnanců zdejších úřadů a dvou otevřených pohostinných služeb. Celé dny je obloha zatažená, prší a ponurou atmosféru doplňují velmi časté a silné větrné bouře. Na ulicích není slyšet nic jiného než větrem poháněné volně položené věci, vrzání starých okenic, dveří a lodních stěžňů, bušení deště do domů a šum rozbouřeného moře. Tyto tři měsíce v roce místní obyvatelé přezdívají Dingle, *město duchů*.

3.2 Příčiny vedoucí k migraci

Důvodem migrace může být prakticky cokoliv a na základě těchto důvodů je odvozena země, do které se člověk rozhodne migrovat. Vzhledem k neustálému rozšiřování kooperace mezi jednotlivými státy, vznikají po celém světě různé unie, které tyto spolupráce zjednodušují a určují jaký druh a do jaké míry je určitá součinnost legální. Následně pak zabezpečují potrestání těch, kteří poruší vzniklé dohody. Díky těmto uniím dostávají jejich členové možnost přecházet přes jednotlivé hranice států prakticky bez omezení. Objevují se nám zde migrace, které již nevznikají z příčiny úniku před politickou situací své země, jako tomu

bývalo před rokem 1989. Nutno zdůraznit, že tato práce je zaměřena pouze na České občany emigrující do Irska a v tomto kontextu je důležité vnímat veškeré informace, které zde uvádím. Nynějšími důvody, které mi byly sděleny při rozhovorech s imigranty, jsou: lépe placená pracovní místa za účelem zlepšení své finanční situace, touha poznávat nepoznané, snaha osamostatnit se a návštěva přátel či člena rodiny. Lidé tvořící českou skupinu imigrantů v Dinglu se rozhodli vycestovat z ČR vždy kolem svého věku 20 let, což mělo na rozhodování velký vliv. Většina totiž říká: „Víš co, byl jsem po škole, mladej, nezkušenej a chtěl jsem něco zažít, nechtělo se mi skončit u pásu za deset tisíc měsíčně a nikam se nepodívat.“ (z rozhovoru s Ottou). Tímto mohu potvrdit tezi o touze člověka poznávat a objevovat nové, jež je uvedena online v článku *Evropa a proces mezinárodní migrace (se zvláštním důrazem na země Evropské unie a Evropského společenství volného obchodu)*, www.europeum.org. Dalším významným faktorem byly finance. Budoucí emigranti věděli, že v jiných zemích jsou mzdy za vykonávání stejné práce jako v ČR mnohdy velmi rozdílné. Docházíme k potvrzení výroků neoklasické ekonomické migrační teorie a zároveň i tvrzení push-pull teorie, které tvrdí, že rozhodnutí migrovat závisí na jedinci samotném a při tomto rozhodování hraje největší roli finanční stránka budoucího migranta. Jinou nejčastější reakcí, na dotaz o důvodu, který vedl k rozhodnutí migrovat, byla: „Chtěla jsem (finančně) pomoc našim.“ (rozhovor s Lenkou) nebo „Stavím barák a v Čechách si na něj nevydělám.“ (rozhovor s Míšou). Tyto výpovědi zase potvrzují teorii nové ekonomické pracovní migrace (NELM), která je založena na předpokladu, že k migraci dojde ve chvíli, kdy je potřeba zlepšit zisky celé sociální jednotky. Člen této sociální jednotky jede pracovat za hranice státu a výdělek posílá zpět do své domácí země. Takový akt je nazýván remittance. Posledním důvodem, který jsem zjistila při mém výzkumu, není uveden ani v jedné z teorií migrace. Jedná se o migraci, která spočívá v dlouhodobé dovolené za účelem navštívení přátel, přičemž na dlouhodobou dovolenou jsou potřeba značné finanční prostředky. Těmi ale nikdo z budoucích emigrantů nedisponuje (především se takto

rozhodují lidé ve věku 19 – 21 let). Začnou si tedy v Dinglu hledat práci a při jiném druhu výzkumu by se mohlo zdát, že i tito lidé přijeli kvůli zlepšení své finanční situace. Metoda zúčastněného pozorování s použitím rozhovorů mi umožnila tomuto omylu předejít.

3.3 Jazyk/y každodenní komunikace

Odejít ze země sebou nese spousty změn. A hlavní změnou je znalost jazyka cílové země. Za jazyk každodenní komunikace považuji ten, který je užíván na pracovišti, v obchodech a na úřadech. V tomto případě se jedná o angličtinu. Většina imigrantů se učila angličtinu na střední škole, po přicestování do Irska jim, ale prý získané znalosti nebyly nápomocné. Imigranti mi říkali, že museli vše odposlouchávat a učit se znova. Při dotazu jestli neznalost jazyka byl problém, mi každý odpověděl, že v žádném případě, že obyvatelé Dinglu byli a jsou vždy velice ochotní a když je potřeba, pomůžou (z oficiálních i neoficiálních rozhovorů s imigranty). Osobně mohu tato dvě tvrzení potvrdit, irská angličtina je odlišná od té spisovné, co se učí na školách a i výslovnost některých slov je jiná, například slovíčko *ale* se překládá jako *but*, v angličtině učící se na škole se toto slovo učí vyslovovat [:bat:], ale Irové ho vyslovují jako [:but:]. A právě tyto dialektické rozdíly vyvolávají v jedinci pocit, že se cizí jazyk musí učit znova. Druhé tvrzení říká, že obyvatelé Dinglu jsou imigrantům nápomocni, tato nápomoc spočívá v pomoci porozumět jednotlivým slovům. Například, když jsem nastoupila do své první práce (úklid pokojů v rodinném domě, kde docházelo k doučování irštiny), se mě má zaměstnavatelka jménem Mary zeptala, jestli se můžeme sejít u autobusové zastávky, která má jako střechu kánoi. Nerozuměla jsem a bylo mi velice trapné, že se ucházím o práci a neumím si ani domluvit schůzku. Ona však pohotově vzala papír a tužku a danou autobusovou zastávku mi nakreslila. Takovýmto způsobem mě Irové naučili mnoho dalších slov. Snažím se zde ukázat, že kvůli neznalosti jazyka nedochází k nějakému způsobu diskriminace či vyloučení z majoritní společnosti ba naopak jistá neznalost jazyka může přispět v procesu začleňování se. Neznalost cizího jazyka se problémem

stává ve chvíli, kdy imigrant žádá o pracovní pozici s vyšší mzdou než je minimální (8 euro za hodinu). Na těchto pozicích je požadována minimální znalost angličtiny úrovně B1 (viz <http://www.jazyky.com/stupne- znalosti-podle-rady-evropy/>). Této úrovni lze dosáhnout po zhruba půlročním pobytu v Dinglu, za předpokladu, že pracujete (zjištěno pozorováním, dotazy a vlastní zkušeností)

Od úrovně znalosti jazyka se tedy odvíjí pracovní pozice a z té samozřejmě finanční ohodnocení. Výhodou Irské republiky je, že nejnižší sazba za vykonanou práci za hodinu je osm euro čistého výdělku. Toto dává každému imigrantovi možnost zlepšení své dosavadní ekonomické situace. K získání nejméně ohodnocené pozice není potřeba prakticky nic, jedná se o práce v supermarketech (úklid), v tzv. B&B (Bad and Breakfast, zařízení ve kterém je návštěvníkům umožněn nocleh a snídaně), kde se jedná o úklid pokojů a v poslední řadě také pomocné práce v kuchyni (mytí nádobí). K těmto pozicím je nutno znát pouze pár základní frází jako „Dobrý den“, „Jmenuji se“, „Hledám práci“, „Kdy mám přijít“, „Děkuji“. Což není složité se naučit během několika minut. Jakmile získáte práci, získáváte také větší slovní zásobu jazyka. Irové se snaží vám každé slovíčko různými způsoby vysvětlit, díky čemuž snadno pochopíte význam daného slova. Navíc mimo práci (někdy, ale i v práci, což je nesmírná výhoda) kolem sebe máte mnoho Čechů, kteří vám s překladem pomáhají. Osobně jsem se rozmluvila již po týdnu, i přesto že mé znalosti angličtiny nebyly velké. Má známá, Jana, dokonce neuměla nic víc než „Ahoj“ a po měsíci pobytu v Dinglu a docházení do práce se ve věcech každodennosti (práce, nakupování) dokázala domluvit bez pomoci ostatních. Tímto chci demonstrovat představu o jednoduchosti počátečního začlenění se. Postupem času dochází k neustálému zlepšování v komunikaci v cizím jazyce, a to vede ke zlepšování sociálních vztahů s majoritní společností. Avšak najdeme zde i stinnou stránku zlepšování se v komunikaci v cizím jazyce. Ačkoliv se mezi Čechy mluví česky, u nejpoužívanějších anglických slov dochází k jejich přejímání, což zapříčiňuje kreolizaci českého jazyka (změna

jazyka v důsledku vnějších vlivů [Jazyky.Studium.Práce 2005]). Například při běžném rozhovoru mezi imigranty slyšíme dialog jako – otázka - Jak bylo v práci? - odpověď - Hrozný busy (náročný, rušný, zaneprázdněný), ale aspoň budou tipy (tips - tzv. dýško). Paralelní užívání dvou jazyků je běžné v každém multietnickém prostředí [Vaculík 2009: 32].

3.4 SOCIÁLNÍ VZTAHY A VAZBY

V následujících třech podkapitolách bude mým cílem ukázat aspekty napomáhající společnému soužití a udržující společnou sounáležitost. Téma sociálních vztahů a vazeb bylo do tří částí rozděleno záměrně, abych dokázala lépe vystihnout veškeré aspekty vždy v rámci jednoho zaměření. Připomínám, že všechna má zjištění vychází pouze z oficiálních a neoficiálních rozhovorů, z pozorování a mé vlastní zkušenosti.

3.4.1 Sociální vztahy a vazby mezi českými imigranty

Skupina českých imigrantů začala vznikat v roce 2003, kdy do města Dingle dorazil první Čech (myšleno v kontextu dnešních usedlých imigrantů). Tehdy nikdo z imigrantů netušil, že časem vytvoří fungující skupinu českých imigrantů, která se dokáže začlenit do irské společnosti. K migraci docházelo převážně z finančních důvodů a budování sociálních vztahů a vazeb vycházelo z potřeby získat pomoc v různých ohledech. Například při hledání práce bylo a je výhodnější mít člověka, který již v daném zaměstnání pracuje, protože se může „přimluvit“ při získání pracovní pozice. A při hledání ubytování je zase výhodnější bydlet ve více lidech, aby celkové výdaje jedince byly nižší. Tato potřeba pomoci dovedla první Čechy v Dingu zavést jakási nepsaná pravidla společného soužití, která se sice s časem a počtem imigrantů proměňují, ale základní principy těchto pravidel se dodržují dodnes.

Pokud se nějaký Čech rozhodne migrovat do Dingle, je mu poskytnuto bydlení, dokud si nenajde vlastní a také mnoho rad jak a kde získat práci. Pokud nový imigrant požádá kteréhokoliv Čecha

o přimluvení se za něj v procesu získávání pracovní pozice, vždy je mu vyhověno. Časem se však mění míra ochoty těchto pomoci. Po deseti letech již usedlí Češi mají dost neustálého pomáhání novým imigrantům, ale ještě nikdy nikdo nebyl odmítnut. Každou společnost či skupinu provází konfliktní situace, jak také tvrdí i Victor Witter Turner [Gluckman 1956: 46]. Důležité ale je, že mezi imigranty panuje nevyslovené přesvědčení o sounáležitosti k české národnosti (a nutnosti tzv. držet spolu, chtějí-li uspět za hranicemi svého domova), díky němuž dokáží lépe řešit vzniklé konflikty.

Tato myšlenka o pomyslém nevysloveném přesvědčení byla potvrzena výpověďmi mně známých Čechů. Byla jsem seznámena se 32 Čechy z přibližně 43, kteří se v roce 2013 nacházeli ve městě, a nejvíce jsem se stýkala asi s 15 lidmi, z nichž mi osm poskytlo oficiální rozhovor. Zbývajícím 24 Čechům jsem pokládala ty samé otázky neoficiálně (nevěděli, že otázky pokládám záměrně, i když ihned po mém příjezdu byli všichni seznámeni s mým terénním výzkumem) při posezení na zahradě, na pláži, v „pubu“ či na návštěvě. Kontinuitu také zajišťuje fakt, že ve skupině žijí lidé, kteří vynikají v nějaké dílčí činnosti či znalostech. Například Otto je odborníkem přes elektronická zařízení, pokud se někomu rozbije mobilní telefon, počítač či jiné elektronické zařízení jde za Ottou. Jaroslav je zase specialista na opravu aut, Antonín procestoval přes půl zemí světa a je znalý v úředních podrobnostech jednotlivých zemí. Auto vlastní pouze sedm lidí, takže je-li potřeba odvézt k doktorovi či pro někoho zajet na vlakové nádraží do nejbližšího města (vzdáleného 50 km), jde právě za jedním z těchto sedmi lidí a Tadeáš zná skoro všechny šéfy restaurací a „pubů“ v Dinglu (celkem se jich v Dinglu nachází 52). Pro imigranty je výhodné udržovat mezi sebou ty nejlepší vztahy, protože při potřebě čehokoliv je pomoc mnohem snazší. Tím míním, že pomoc od druhého pak nestojí žádné peníze či nevyžaduje okamžitou protislužbu. Neznamená to však, že se vzájemně pouze využívají a nechovají mezi sebou bližší citové vztahy. Z mého pozorování bylo zjištěno, že tyto bližší citové vztahy, vplynuly z počáteční potřeby

pomoci, která se stala jakýmsi základním kamenem pro vytvoření bližších sociálních vztahů a vazeb. Dalo by se říci, že ten, kdo dokáže poskytnout pomoc, disponuje jistým druhem moci. T. H. Eriksen o moci ve společnosti či skupině píše: „je důležité ukázat, že mocenské rozdíly ... jsou vlastně určující pro sociální vztahy.“ [Eriksen 2008: 72].

3.4.2 Sociální vztahy a vazby mezi českými imigranty a Iry

Irští obyvatelé Dinglu, dále jen místní nebo Irové, mají k etnickým menšinám obecně neutrální přístup. Mladí Irové (18 – cca 30 let) vítají nové osobnosti, které mají jiný pohled na svět (v obecném slova smyslu. Konkrétně mezi českými (slovenskými a polskými) imigranty a irským obyvatelstvem byl vytvořen silnější sociální vztah než mezi Iry a imigranty jiných národností. Důvodem vzniku vazeb je otevřenost těchto etnických skupin a snaha o sblížení se s ostatními obyvateli [Eriksen 2012: 217]. Například totiž litevští imigranti se pohybují jen mezi „svými“ a nemají potřebu, a ani se nechtějí seznamovat a sblížovat s kýmkoliv jiným, než s člověkem litevské národnosti.

Před vstupem České republiky do Evropské unie tvořili nejpočetnější menšiny Litevci a Poláci [Central Statistics Office]. Litevská skupina imigrantů se snažila vytvářet ty nejpevnější vazby jen mezi sebou a nikdy nebyli schopni se alespoň trochu integrovat. Nepouštějí mezi sebe vůbec nikoho, žijí pouze ve své vlastní skupině a pracují (kromě několika žen) pouze v jedné továrně, kterou vlastní Rus. Dokonce ani po několika letech neovládají anglický jazyk. Pouze děti těchto imigrantů docházející do škol se jej učí a dokáží se bez větších problémů domluvit s anglicky hovořícími. Tyto děti slouží svým rodičům jako překladatelé, ať už na úřadě, u doktora či kdekoliv jinde. Tyto informace jsem získala od ženy litevské národnosti, která se mnou pracovala. Nebýt však mé záměrné snahy o přiblížení se k této ženě za účelem získání nějakých informací o jejich skupině, nikdy bych se výše zmíněné informace

nedozvěděla. Dále mi tento fakt byl potvrzen výpověďmi několika Čechů a Iřů.

Polská menšina interagovala s Iry pouze v nejnútnejších případech (v práci a na úřadech). Od roku 2003, kdy do Dinglu začali přijíždět Češi a také několik málo Slovenek, se polská menšina radikálně zmenšila (důvod bohužel nebyl nikomu znám). Po příjezdu Čechů začalo díky jazykové blízkosti těchto etnik utváření bližších sociálních vztahů, právě z důvodu možnosti vzájemné výpomoci a také potřeby povídat si v rodném jazyce. Zmínila jsem pouze ženy slovenské národnosti a to proto, že v Dinglu se muž ze Slovenska neobjevil. Slovenky se do Dinglu dostaly přes agentury, které jim zajistili práci au-pair v irských rodinách, jednalo se zejména o slečny s právě ukončeným středoškolským vzděláním. Agentury, které byly na Slovensku dostupné prý jinou práci než au-pair nezajišťovali a proto zřejmě muži do Dinglu nikdy nezavítali. Těchto několika málo žen ze Slovenska a čeští imigranti se svým snažením o sblížení se s místními nejen na úrovni nutnosti zajištění si práce, se rychle integrovali a de facto poté více začlenili polskou menšinu.

Dnešní vazby mezi Čechy a Iry v Dinglu jsou stejné jako mezi Iry samotnými, nedochází k žádnému druhu diskriminace či nějaké míře vyčleňování. Toto tvrzení mi potvrdily oficiální a především neoficiální rozhovory a pozorování. Irové při posezení v „pubu“ říkají: „You Czech guys are really great, i like you.“ (Vy Češi jste fakt super, mám vás rád)., „Are you the new one? (Ty si tady nová?), From Czech Republic too? (Taky z České republiky?), „So c'mon, let me introduce yourself.“ (Tak pojď, nech mě tě představit.), „We'll make a grill party this evening so i hope you'll come.“ (Večer grilujeme, doufám, že přijdeš.). Dle zkušeností a rozhovorů si dovolím tvrdit, že dnes snaha o začlenění českých imigrantů plyne z obou stran, mnohdy i více z podnětu místních.

Je samozřejmé, že také dochází ke konfliktním situacím, jak mezi Čechy tak mezi Čechy a Iry. Ale chci ukázat, že ačkoliv existují teorie

o „nenávisti“ majoritních společností minorit plynoucí zejména kvůli zvyšující se nezaměstnanosti dané země způsobené „návaem“ imigrantů [EUROPEUM 2010: online], z pohledu praxe (hlavně menších měst) to nemusí být pravda. Ani litevskou menšinu v Dinglu nikdo ze strany Irů nediskriminuje a nevylučuje, oni se záměrně vylučují sami, utvořili si silně uzavřenou skupinu, která nemá zájem o sebemenší akt integrace (zjištěno na základě neoficiálních rozhovorů s Litevkou, Čechy a Iry). V budoucnu by ale mohlo dojít ke změně, protože nynější dospívající generace litevských dětí, které navštěvují irské školy, jsou vlastně nuceni denně interagovat s irskými obyvateli. Školní docházka je významným činitelem integrace a asimilace, protože děti imigrantů vzápětí vytváří tlak i na své rodiče a ve třetí generaci může být etnická menšina asimilována [Vaculík 2009: 282]. Má práce není zaměřena na menšinu Litevců v Dinglu, ale jejich způsob života mimo svoji zem je natolik odlišný od způsobu žití českých migrantů, že se domnívám, že tento kontrast dokáže nejlépe ilustrovat rozdíly v integraci odvíjející se ze snahy jedince. Na níž navazuje znalost jazyka, a od které se dále odvíjí i utváření sociálních vztahů a vazeb s místním obyvatelstvem.

Vytváření vazeb je tím pádem jedním z prvků začleňování se do většinové společnosti a právě díky těmto vazbám je celý proces integrace mnohem snazší a rychlejší. Češi, kteří jsou již začleněni, se uplatňují i v jiných sférách než pouze na pracovním trhu. Například Jiří se uplatnil ve sféře umění jako fotograf. Měl výstavu svých fotek irského pobřeží, získal prestižní ocenění a je jeho úspěch byl napsán i v regionálních novinách Kerryman (<http://www.independent.ie/regionals/kerryman/localnotes/photo-exhibit-in-dn-chao-in-27422123.html>) [Independent.ie]. I působení na pracovním trhu se mění, a to tak, že ze zaměstnance je zaměstnavatel. Igor si v roce 2003 otevřel v Dinglu svoji restauraci. Ve výzkumech českých etnik v jiných zemích se taktéž ukázalo, že „Češi byli majiteli nebo nájemci pohostinských zařízení“, například v Terstu již v roce 1911 [Vaculík 2009: 83].

Utváření sociálních vazeb mezi imigranty a místními obyvateli umožňuje fakt, že sociální hranice obou skupin jsou propustné, jinak řečeno jedná se o heterogenní (otevřený) typ sociálních hranic [Eriksen 2012: 215 - 217].

3.4.3 Sociální vztahy a vazby mezi českými imigranty, jejich rodinami a přáteli z České republiky

Poslední podkapitola tohoto tématu je zaměřena na potvrzení a většímu přiblížení teorie transnacionálních prostorů, jež jsem popsala v teoretické části. Popisovala jsem, že tyto prostory spočívají v neustálém udržování kontaktů s domácí zemí a důvodem není jen zasílání remitencí. Imigranti v Dinglu by nikdy nepopřeli svůj původ, ačkoliv k němu mají i negativní postoje. Z mého výzkumu jsem zjistila, že se nejvíce udržují vztahy rodinné a vztahy s nejlepšími přáteli. Pod nejlepším přítelem si představujeme člověka, který se s migrantem stýkal od dětství a jejich vztah byl utvářen po několik let, zhruba deset. Dovolují si říci zhruba deset, protože právě tyto lidé dostávají od imigrantů nabídku k imigraci do Dinglu a počáteční pomoci. Vráťím-li se k důvodům migrace, právě tyto nabídky mají velký vliv na rozhodování, zda migrovat či nikoliv. Ale zpět k sociálním vazbám. Udržují se zejména díky dříve vytvořeným pevným vazbám, které nikdo nechce přerušit jen kvůli vzdálenosti mezi jedincem a jeho rodinou. A rodina nechce přijít o svého příbuzného. Dochází k vzájemnému navštěvování se, i když třeba jen jednou do roka, ale komunikace probíhá celoročně. Někteří imigranti, kteří jsou v Dinglu již déle (cca 6 let), nekomunikují s rodinou tak často, ale na narozeniny, jmeniny, při dovolené, na Velikonoce a na Vánoce si vždy napíší pár slov. Přičemž na Vánoce jezdí skoro všichni Češi domů i přesto, že jsou v Irsku třeba deset let. Průběh tohoto svátku rozeberu podrobněji v kapitole 3.5.2 Rodinné oslavy a jiné obřadnosti a svátky. Jsou, ale i tací, kteří si s rodinou (především s matkou nebo sourozenci) volají skoro ob den.

Rozmanitost sociální vztahů a vazeb mezi imigranty a jejich rodinami a známými je velmi vysoká, protože každý imigrant tyto vztahy a vazby projevuje jiným způsobem. Někteří příbuzní se navštěvují pětkrát do roka, jiní se s rodinou navštěvují jen jednou za dva až tři roky, ale důležité je, že nikdo z imigrantů v Dinglu neukončil své vztahy v České republice jen proto, že žije v jiné zemi. Komunikují přes e-mail, Skype, mobilní telefony a pohledy (ty posílají, jsou-li někde na dovolené) a vzájemně se navštěvují.

3.5 KULTURNÍ ROZDÍLY

3.5.1 Náboženství

V úvodu jsem zmínila, že rozdílnost v náboženství by mohla mezi českými imigranty a irskými obyvateli v Dinglu vyvolávat sociální napětí, ačkoliv se jinak vzájemně tolerují. Předpokládala jsem tak kvůli výzkumu Dany Hamplové, který zjistil, že 81,1 % (48,3 % mužů a 32,8 % žen) českého obyvatelstva vůbec nevěří v existenci Boha [Hamplová 2011: 307]. V Irské republice však naopak v existenci Boha věří 92 % populace [Proud To Be Irish 1998: online]. Nejedná se tedy o drobné odchylky v určitém druhu víry, ale o naprosto opačném názoru.

Pravděpodobně díky malé rozloze Dinglu a nízkému počtu obyvatel nedochází k žádným (i třeba jen k slovním) náboženským střetům. Obě religiózně odlišné skupiny se vzájemně podivují nad názory druhé strany, ale dojde-li na podrobnější vysvětlování důvodů vedoucí k ne/víře, rozhovor na toto téma ihned skončí. Jedna ze stran vždy řekne: „To je jedno, pojďme se bavit o něčem jiném.“ a následuje úsměv všech přítomných. Byla jsem svědkem několika takovýchto situací, ale musím přiznat, že náboženské debaty jsem v rámci výzkumu záměrně vyvolávala. Za celé čtyři měsíce nedošlo samovolně k rozhovoru o náboženské víře. I přesto, že projevy víry jsou v běžném životě velmi znatelné. Starší obyvatelé Dinglu (60 let a více) například považují veřejné polibky za nepřijatelné a vyžadují dodržování pravidla, že k pohlavnímu styku mezi mužem a ženou může dojít pouze po svatebním

obřadu (z neoficiálního rozhovoru se třemi lry ve věku 30 let o víře jejich rodičů a prarodičů).

Další dva projevy uvádím spíše pro zajímavost, nelze z nich vyvozovat nějaké další závěry, protože nejsou podloženy žádnou právní listinou, ale pouze výpověďmi respondentů a faktem, že mi byly ukázány oficiální dopisy od soudce z Dinglu udělující pokutu za vykonaný přestupek (respondenti mi odmítli poskytnout kopii i sebemenšího úryvku z těchto dopisů). Nicméně jednalo se o následující dva přestupky. Za fyzické trestání dítěte za účelem výchovy, může být osoba, jež dítě uhodila, trestně stíhána, na tom ještě není nic tak udivujícího, ale má respondentka musela zaplatit 1500 euro za plácnutí svého syna přes ruku v obchodě, když shazoval věci ležící v regálech. Stejně a vyšší pokuty jsou udělovány za veřejný projev náklonosti muže k ženě. Každá žena má právo podat trestní oznámení o sexuální obtěžování, přičemž v tomto obtěžování je zahrnut i slovní projev. Není-li ženě lichotka ze strany muže příjemná, může zajít na nejbližší policejní okrsek a nahlásit sexuální obtěžování. Můj respondent mi sdělil, že v práci pozval svoji spolupracovnici na večeři a zároveň jí řekl, že má moc hezké oči a postavu. Tato žena ihned na to šla za jejich vedoucím a společně nahlásili sexuální obtěžování, za které můj respondent zaplatil 2500 euro pokutu. Nejenže jsem viděla úřední dopis od soudce, ale asi po třech měsících mého pobytu jsem podobný příběh zažila osobně. Při uklízení pokojů v hotelu řekl jeden z hostů mé spolupracovnici, že jsem překrásná a se zalíbením se podíval na mou postavu (v této situaci byl přítomen i náš vedoucí), oba tzv. zkoprněli a čekali na mou reakci, mě na tom, ale zas tak oplzlého nic nepřišlo a nějak jsem nereagovala. Následovalo několika minutové slovní nadávání směřující k hostovi, který již samozřejmě nebyl přítomen, a upozorňování, že tohle si ke mně žádný muž nemůže dovolit a že pokud chci, půjdou semnou po práci na policii.

Uvědomuji si, že vyprávění příběhů není vědeckou prací, ale k mé smůle se mi nepodařilo získat hmotné materiály, které by toto pokutování dokazovaly. Ale díky faktům, které jsem viděla (soudní dopisy) a prožila,

považují za správné, alespoň zmínit situace, ke kterým došlo. Je na každém čtenáři jak si výše popsané projevy vyloží. Předkládám pouze myšlenku, že silná víra vložená do slov Bible, může mít někdy i nepřiměřené následky. Čeští imigranti se díky těmto dvěma zkušenostem seznámili s přísností psaných i nepsaných pravidel v tomto kontextu, a přizpůsobili se jim tak, že irským slečnám náklonost raději skoro neprojevují. To neznamena, že by neexistovali národnostně smíšené páry, existují, ale takové, že muž je vždy Ir a žena Češka. V těchto případech dochází k naprosté vzájemné toleranci, která se utvrzuje kompromisy. Například svatba v kostele, nebo občasná návštěva mší apod. Důležité je, že vyznávaná víra jedince nehraje roli při výběru partnera nebo partnerky.

3.5.2 Rodinné oslavy a jiné obřadnosti a svátky

Pod názvem této kapitoly si představme rodinné oslavy jako jmeniny a narozeniny jednotlivých členů rodiny nebo svatební hostiny či pohřební pochody. Pojmeme svátky míním především státní svátky, jak v České republice, tak v Irsku (Vánoce, Velikonoce, den sv. Patrika, apod.).

Nejprve státní svátky v České republice. Den obnovy samostatného českého státu, Svátek práce, Den osvobození, Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje, Den upálení mistra Jana Husa, Den české státnosti, Den vzniku samostatného československého státu a Den boje za svobodu. Tyto svátky čeští imigranti v Dinglu neslaví, protože především nemají den volna jako lidé v ČR a mnohdy si ani neuvědomí, že je den státního svátku. Stejný svátek mají Češi a Irové Nový rok, Velikonoce a Štědrý den, který je místo 24. 12. o den déle. To však smíšené páry vítají, protože mohou Štědrý večer trávit s přáteli (Čechy) a zároveň druhý den s irskou rodinou. Pokud imigranti zůstávají na Vánoce v Dinglu, každoročně se domluví na štědrovečerní setkání 24. 12. a uspořádají společnou večeři. Letos se zúčastnilo 15 Čechů z 20, kteří se nacházeli v Dinglu a právě nechyběli ani smíšené páry. Česko-irské

rodiny mimo to, že slaví Štědrý den až 25. 12. večer, nebo spíše obědvají už ve 3 hodiny odpoledne a dárky si dávají tentýž den ráno. Tak jako v ČR i v Dingle je 24. 12. celá „rodina“ pohromadě, připravuje bramborový salát, rybu (kapr bohužel není k dispozici, zastupuje ho jakákoliv mořská ryba) a zdobí se vánoční stromeček. V 6 hodin večer všichni čeští imigranti a jejich irští příbuzní usednou ke štědrovečerní večeři, po které následuje rozdávání dárku. Někdy se, ale stane, že dárky si předávají až druhý den ráno. Dochází k přejímání irské zvyklosti a tedy prolínání zvyků obou etnik. Oslava Vánoc každoročně pokračuje do ranních hodin, kdy se vypráví životní příběhy (přítomni jsou však jen ti, co mají čas a náladu). Druhý den smíšené páry navštíví irskou rodinu, již v brzkých ranních hodinách a ihned dojde na předávání dárků. Následuje návštěva kostela, kde se koná vánoční mše (české imigrantky ze smíšených párů se vždy účastní), poté se příbuzné rodiny navštěvují, a kolem třetí odpoledne každá rodina zasedá doma ke štědrovečerní večeři, neboli spíše obědu, skládající se tradičně ze tří chodů. V Dingle jsou prakticky pouze čtyři irské rodiny, každá se skládající z 12 až 14 dětí (tyto děti jsou dnes staré dámy a pánové – cca 60 - 80 let, a i oni mají kolem sedmi potomků (cca 35 – 55 let), kteří také zplodili další početnou generaci. Vzájemné navštěvování jedné rodiny je v tomto případě velmi zdlouhavé a s každým členem se prohodí vždy jen pár slov. 26. 12. je státní svátek svatého Štěpána stejně jako v ČR, ale Irové oslavují Wren's Day (Wren = Střízlík). Jedná se o průvod v maskách, který znázorňuje lov fiktivních Střízlíků, kteří jsou umístěny na vrcholu bidla, které zastupuje dlouhá hůl [Ireland's DINGLE PENINSULA 1996: online]. Češi se do průvodu zapojují jen občas, ale vždy se všichni převléknou a chodí po městě povzbuzovat oslavující. Po novém roce se 17. března slaví den svatého Patrika, který do Irska přinesl křesťanství [Celebrating St. Patrick's Day: online]. V tento den Irové konají průvody v maskách a po ulicích hrají muzikanti, na oslavu slavného patrona. Pro Čechy tento den znamená začátek pracovní sezóny a oslavují společně s Iry, jen z jiného důvodu. V dubnu probíhají oslavy Velikonoc, ale jsou založeny spíše pouze na návštěvě kostela a účasti na mši, především

na Velký pátek, kdy jsou zavřeny všechny restaurace a „puby“ a nikde se nesmí prodávat alkohol, a na Velikonoční pondělí. Irové navštěvují více kostelů, mají volno, takže cestují. Pro Čechy to však opět znamená pracovní vytížení jako u Bank Holidays (viz níže) a k oslavám (pravděpodobně kvůli práci) nedochází.

Další svátky, které Češi sice neslaví, ale hrají důležitou roli, jsou tzv. Bank Holidays – May BH, June BH, August BH a October BH [OfficeHolidays 2014: online]. V těchto dnech se jedná o prodloužený víkend a Irové v celém Irsku mají první či poslední pondělí v každém z těchto měsíců volno v práci i ve školách. Jezdí na výlety a krátké dovolené, a protože Dingle je na západním pobřeží nejvíce vyhledávaná destinace, imigranti v těchto prodloužených víkendech pracují nejvíce, což pro ně znamená větší výdělek než v ostatní dny. Prohlašují sice, že tyto svátky nenávidí, ale opak je pravdou právě kvůli mnohem vyššímu výdělku. Jenom v Dingle se koncem srpna konají Dingle races (dostihy) místních trénovaných koní [Dingle Race Company Ltd.: online]. Pro obyvatele Dingle je to velká událost, avšak imigranti v těchto dnech nic neslaví. Jedná se o jediný svátek v Dingle, který Čechy nezasáhl. Posledním svátkem je Food and Wine Festival konající první víkend v říjnu a také pouze v Dingle. Festival je dokladem dobrých vzájemných vztahů, protože za jeho vznik obyvatelé Dingle vděčí právě českým imigrantům a irským majitelům restaurací. Češi převážně pracují jako kuchaři (muži) a servírky (ženy), každá restaurace vaří svá specifická jídla, ačkoliv se jedná o zdánlivě stejný pokrm. Čeští imigranti chtěli všechna jídla postupně ochutnat, ale některá jsou příliš drahá a nikdy si je nemohli dovolit. Vznikl nápad Food festivalu, který bude spočívat v ochutnávce jídel všech restaurací, tento nápad přednesl Tadeáš svému tehdejšímu šéfovi, který nadšeně souhlasil a k festivalu přidal ještě ochutnávku vín. V roce 2007 se uskutečnil první Food and Wine Festival v Dingle [Dingle Food Festival 2014: online], který je dodnes dodržovanou tradicí a Češi nikdy nezapomenou při těchto oslavách poznamenat, že

právě oni přispěli ke vzniku této slavnosti, na niž jsou hrdí a zároveň apelují na dobré vztahy s místními, kterých si velmi cenní.

Jmeniny čeští imigranti neslaví, pouze při narozeninách někoho z Čechů se pořádají, tzv. gril party, kterých se účastní i irští přátelé (jedná se lidi ve věku 20 – 35 let). V opačném případě, slaví-li Ir, též pozve Čechy na jeho gril party. Oslavy spočívají především v setkání přátel, kteří si vyprávějí příběhy z minulého roku života oslavence. Tímto také dochází k udržování vzájemných vztahů.

Pohřby se konaly dva a to vždy v ČR. Jeden se týkal českého občana, který jel navštívit své kamarády do Dinglu, kde došlo k nešťastné nehodě. Čech byl sám na prohlídce klyfů u pobřeží a pravděpodobně mu podklouzla noha, což způsobilo pád a následné usmrcení. Druhý Čech, který se s přátelil s imigranty v Dinglu, měl autonehodu, kterou nepřežil. Na oba pohřby do ČR letěli všichni imigranti, kteří oběti nehod znali. V Dinglu se pohřeb také konal, ale nešlo o nikoho známého, a proto se ho Češi nezúčastnili. Dozvěděli se, ale že v ulici, kde prochází pohřební průvod, musí být zavřená všechna okna (vyjma okenic jsou-li na oknech) a také všechny dveře. Traduje se, že v opačném případě by duše zemřelého zbloudila do otevřeného domu a nemohla se dostat ven. Čeští imigranti již tuto zvyklost praktikují.

Radostnější událostí jsou svatby. Těch se konalo 5 a všechny opět v České republice. Přátelé svatebčanů obřad opět nevynechali. V době mého výzkumu byly uskutečněny tři svatby Tadeášovo přátel. Dva páry si dokonce Tadeáše vybraly za svědka.

Na tomto přehledu můžeme vidět vzájemné udržování vztahů mezi Čechy samotnými a mezi českými imigranty a Iry pomocí různých slavností. Dále můžeme vidět prolínání českých a irských kulturních zvyků. I přesto, že českých svátků se slaví minimum, není to žádná výjimka či zvláštnost. Jaroslav Vaculík ve své knize České menšiny v Evropě a ve světě říká, že: „Krajané dodržují české tradice, zvláště na Velikonoce, sv. Mikuláše a Vánoce ...“ [Vaculík 2009: 292].

4 ZÁVĚR

Veškeré závěry, které zde uvádím, se týkají pouze situace českých imigrantů v Dinglu. Nelze je chápat jako univerzálně platné.

Předpokládala jsem, že k migraci dochází kvůli lepším životním podmínkám (spočívající především ve vyšším platovém ohodnocení) v Irské republice než v České. V tomto případě by se jednalo o každoročně se opakující nebo trvalé pracovní migrace. Výzkum potvrdil oba procesy migrace. Více jak polovina českých imigrantů jezdí do Dinglu pouze na období pracovní sezóny, která trvá od 17. 3. (den sv. Patrika) do konce prvního říjnového týdne (Food and Wine Festival). Zbytek Čechů zůstává ve městě celoročně. Proces a důvody migrace českých občanů obsahuje prvky výše zmíněných teorií. Pokud by se tyto prvky objevovaly i u jiných skupin migrantů dal by se vyvodit závěr, který by nějakou teorií potvrzoval a jinou zase vyvracel. Mým záměrem však nebylo zjistit, která teorie je obecně platná, a která nikoliv. Můj výzkum má právě naopak přispět tomu, kdo se rozhodne tyto obecné závěry o platnosti či neplatnosti teorií vyvodit. Výzkum v Dinglu ukázal, že skupina českých imigrantů by na lokální úrovni potvrdila všechny zmíněné teorie až na jednu, a to teorii světového systému. Tuto teorii lze potvrdit pouze u vnitrostátních (dle Heniga – interních) migrací českých imigrantů. Někteří se totiž rozhodli odejít za prací do většího města, než je Dingle. K opakované migraci dochází především kvůli vzniklým sociálním vazbám. Imigrant po první odpracované sezóně získá mnoho kontaktů, jak v oblasti pracovních míst, tak v oblasti ubytování. Následující rok je vše snadnější. Ubytování a práci si lze domluvit dopředu a navíc se člověk již pohybuje ve známém prostředí a žije se známými lidmi. Uvádím i jiné důvody vedoucí k migraci než je finanční stránka jedince nebo skupiny (například touha poznávat, návštěva přátel, která se protáhne), ale dojde-li k opakované migraci, důvodem jsou vždy už jen finance. Shrnu-li migrační proud z České republiky do Dinglu, mohu tvrdit, že podle kritérií Davida Heniga se jedná o migrace

mezinárodní (kritérium lokalizace), dobrovolné (kritérium příčiny) a prozatím dlouhodobé dočasné (kritérium časovosti).

Dále jsem byla toho názoru, že bez znalosti komunikačního jazyka dané země, v mém případě angličtiny, se nelze dostat na pracovní trh. Výzkum však potvrdil, že opak je pravdou. Komunikační jazyk časem začne na různé úrovni ovládat každý, kdo se pohybuje mezi místními a snaží se odlišný jazyk naučit. Pro získání práce a její udržení je však nutné znát pouze několik málo jednoduchých frází. Tento fakt značně ovlivňuje jedince při rozhodování, zda migrovat či nikoliv.

V úvodu jsem mluvila o procesu integrace a asimilace, na něž jsem navázala v kapitole 3.5 Kulturní rozdíly. Pokud se na tyto dva procesy dívám z pohledu náboženství, mohu s jistotou říci, že čeští imigranti se snaží integrovat. A ti, co jsou v Dingle již několik let, se integrovali úspěšně. K tomuto závěru jsem došla po uskutečnění rozhovorů a pozorování situací spojených s náboženstvím. Například při oslavách Vánoc české přítelkyně irských mužů pravidelně navštěvují slavnostní mši. A důležité je, že se nejedná o akt zdvořilosti, ale imigrantky tento zvyk přijaly za svůj. Protože i když tráví Vánoce v České republice, mše se účastní. Dále při konání pohřebního průvodu, začali Češi zavírat okna a dveře. Irové tak činí pokaždé, aby duše zemřelého mohla poklidně odejít a neuvízla v některém z domů, odkud by se už nedostala. Imigranti tento způsob nahlížení na mrtvé a jejich duše také převzali. V ohledu oslav státních svátků, již ne tak snadno určit jasný závěr. Imigranti se sice neustále odvolávají na to, že jsou Češi a především zmiňují známé české osobnosti, ke kterým se pyšně hlásí. Na druhou stranu při udržování českých tradic nejsou moc poctiví. De facto jedinou slavnost, kterou udržují se všemi českými zvyklostmi, jsou Vánoce. České státní svátky neoslavují, naopak spíše přejímají irské. Jako jsou Bank Holidays, Dingle Races, Wren's day a v poslední řadě také čím dál častěji uskutečňují předávání vánočních dárků 25. prosince ráno dle irské zvyklosti. V konečném pohledu se musím přiklonit k závěru, že u skupiny českých imigrantů v Dingle dochází (po završení integrace) k procesu postupné

asimilace. V čemž mě dále utvrdil T. H. Eriksen ve své knize *Etnicita a nacionalismus*, kde mluví o vztahu menšiny a většiny. Uvádí, že menšina má pouze tři možnosti, jak přistupovat k většinové společnosti. A to možnost loajality, vzepření se nebo odtržení, přičemž první způsob spočívá v asimilaci [Eriksen 2012: 202 - 203]. Českou skupinu imigrantů neprovází žádné podstatné konflikty, které by narušovali jejich společné soužití, to samé platí pro koexistenci Čechů a Irů v Dinglu. Sociální vztahy, dle nichž je soužití odvozeno, jsou založeny především na principech morálního chování. Čím déle imigrant v Dinglu žije tím více musí více dbát na pravidla morálky. Kdyby někoho jakkoliv podrazil, mohli by ho ostatní Češi ze své skupiny vyloučit, což by vedlo ruku v ruce se sociálním vyloučením z tamní irské společnosti. Musíme brát v potaz, že město je opravdu malé a provede-li někdo jakýkoliv zločin (závažný i méně závažný), ostatní obyvatelé ho zavrhnou a onomu člověku nezbyde nic jiného než se odstěhovat do jiného města. Takto to chodí i mezi Iry samotnými. Potvrzením pro mě bylo, když mladistvý Ir fyzicky napadl irskou dívku v jeho věku. Jeho čin natolik pobouřil všechny obyvatele, že celá rodina tohoto chlapce byla nucena město opustit. Otce a matku odmítli kdekoli zaměstnat a jejich syn byl sociálně vyloučen ve svém školním prostředí. Mezi Čechy zase došlo k loupeži nemalé částky peněz. Český imigrant se od té doby do Dinglu nevrátil, protože byl všemi odmítnut – vyloučen ze společnosti.

Touto prací jsem neměla za cíl vyvodit nové teorie nebo univerzálně platná tvrzení. Tímto výzkumem přispívám na pole vědního diskurzu týkající se otázek migrace, integrace, asimilace a koexistence odlišných skupin na jednom místě. Lze ji použít v diskuzích, zabývajících se platností či neplatností obecných teorií výše zmíněných konceptů.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Použitá literatura:

- Brázová, V. K. (et al.). 2011. *Migrace a rozvoj. Rozvojový potenciál mezinárodní migrace*. Praha: Fakulta sociální věd Univerzity Karlovy v Praze.
- Eriksen, T. H. 2008. *Sociální a kulturní antropologie*. Praha: Portál, s. r. o.
- Eriksen, T. H. 2012. *Etnicita a nacionalismus*. Praha: Slon.
- Gluckman, M. 1956. *Custom and Conflict in Afrika*. New York: Barnes and Noble.
- Hamplová, D. 2011. *Náboženství a pohlaví: Proč jsou ženy zbožnější než muži?*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v. v. i..
- Henig, D. 2007. *Přehledové studie: Migrace*. Plzeň: CAAT.
- Hirt, T. (et al.). 2012. *Vybrané kapitoly z aplikované sociální antropologie*. Plzeň: ZČU.
- Hirt, T. 2005. „Svět podle multikulturalismu.“ Pp. 9-72 in T. Hirt, M. Jakoubek (eds.). 2005. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit – antropologická perspektiva*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o.
- Nešporová, O. 2007. *Rodiny přistěhovalců I*. Praha: VÚPSV, v.v.i.
- Szaló, C. 2007. *TRANSNACIONÁLNÍ MIGRACE. Proměny identit, hranic a vědění o nich*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK).
- Šubrt, J. (et al.). 2008. *Soudobá sociologie III. (Diagnózy soudobých společností)*. Praha: Karolinum
- Uherek, Z. 2005. „Migrace a formy soužití v cílových prostorech.“ Pp. 258-272 in T. Hirt, M. Jakoubek (eds.). *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit – antropologická perspektiva*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o.
- Uherek, Z. 2003. *Integrace cizinců z hlediska emického a etického*. Praha: Etnologický ústav AV ČR.
- Vaculík, J. 2009. *České menšiny v Evropě a ve světě*. Praha: Nakladatelství Libri.

Elektronické zdroje:

- Celebrating St. Patrick's Day. *About Saint Patrick*. [online] [cit. 12. 4. 2014]. Dostupné z: http://www.st-patricks-day.com/about_saintpatrick/
- Central Statistics Office. *Theme 1: Sex, Age and Marital Status*. [online] [cit. 23. 3. 2014]. Dostupné z:

- http://census.cso.ie/sapmap2011/Results.aspx?Geog_Type=ST&Geog_Code=19007
- Cill Bhreac house. *Location*. [online] [cit. 24. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.cillbhreachouse.com/location.html>
- Dingle Dolphin. *Boat Tours. Fungie*. [online] [cit. 16. 4. 2014]. Dostupné z: <http://www.dingledolphin.com/>
- Dingle Food Festival. *Dingle Food Festival 2014*. [online] [cit. 10. 4. 2014]. Dostupné z: <http://www.dinglefood.com/>
- Dingle Race Company Ltd. *DINGLE RACES*. [online] [cit. 12. 4. 2014]. Dostupné z: <http://www.dingleraces.ie/>
- EUROPEUM. 2010. *Evropa a proces mezinárodní migrace (se zvláštním důrazem na země Evropské unie a Evropského společenství volného obchodu)*. [online] [cit. 30. 11. 2013]. Dostupné z: <http://www.europeum.org/cz/integrace/28-integrace--6/660-evropa->
- Independent.ie. *The Kerryman. Photo exhibit in Dún Chaoin*. [online] [cit. 2. 12. 2012]. Dostupné z: <http://www.independent.ie/regionals/kerryman/localnotes/photo-exhibit-in-dn-chaoin-27422123.html>
- Ireland's DINGLE PENINSULA. 1996. *HUNTING THE WREN on the Dingle Peninsula*. [online] [cit. 1997]. Dostupné z: <http://www.dingle-peninsula.ie/wren.html>
- Jazyky.Studium.Práce. 2005. *Kreolština není jeden jazyk*. [online] [cit. 20. 4. 2010]. Dostupné z: <http://www.jazyky.com/kreolstina-neni-jeden-jazyk/>
- Jazyky.Studium.Práce. 2005. *Stupně znalostí dle Rady Evropy*. [online] [cit. 27. 1. 2006]. Dostupné z: <http://www.jazyky.com/stupne-znalosti-podle-rady-evropy/>
- Kerry Gems. 2011. *Dingle and Dingle Peninsula*. [online] [cit. 24. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.kerrygems.com/dingle/maps_dingle.html
- OfficeHolidays. 2014. *2014: Ireland. National public holidays of Ireland in 2014*. [online] [cit. 8. 4. 2014]. Dostupné z: <http://www.officeholidays.com/countries/ireland/>
- PROUD TO BE IRISH. 1998. *Irish Religion Religions of Ireland*. [online] [cit. 14. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.proud2beirish.com/Religions-of-Ireland.htm>

7 CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ

This thesis is based on my fieldwork in Dingle which took time from 28th of May 2013 to 29th of January 2014. But it was broken in on for two months because of my study in the Czech Republic.

Dingle is a town on the southwest coast of Ireland and 1965 people live there. 620 people of them are immigrants mainly from Lithuania, Poland, Czech Republic and Slovakia. The town spreads on an area, which is roughly 1.5 square miles large, so it's very small and on this small place few different societies have to coexist. And this coexistence is one aim of my thesis. The next are reasons of migration, process of integration, language of daily communication, social relationships, religion and family and public celebrations.

One of the reasons for migration is better wages in Dingle than Czech Republic for the same work. Other reason is the visitation of friends and getting new experiences. This visitation takes a long time sometimes, that means that the visitor will begin to look for a job. If he comes back next year he arrives only for money. This is the work migration and it may be repeated. The process of integration changes with time to process of assimilation because Czech immigrants are losing their culture habits with time. Languages of daily communication for immigrants are English and Czech. They use English at the work, office and pubs and restaurants. At home Czech people speak Czech but they begin to use more English words in communication. So Czech language changes to creole language. Social relationships are without big conflicts and thanks for that immigrant can coexist with Irish people in Dingle. Relationships between Czechs are based on moral behavior. If somebody does something wrong, he is excluded from Dingle's society. Irish people believe in God but Czech people don't, it seems like a problem. I found out that different religion isn't problem in collective living, they tolerate each other. And family and public celebrations? As I wrote up Czech people lose their culture habits. The only celebration which they celebrate

in the same way as Czech people is Christmas. They celebrate more and more irish festivals with time. But they still say – We are the Czech men. This situation means that Czech immigrants are found on the borderline between process of integration and assimilation.